

DOUĂ LOTURI

Asta e culmea!... culmea!... strigă d. Lefter, ștergându-și fruntea de sudoare, pe când madam Popescu, consoarta sa, căuta fără preget în toate părțile... Nu e și nu e!...

- Femeie, trebuie să fie-n casă... Dracu n-a venit să le ia!...

Dar ce au pierdut? ce caută?

Caută două bilete de loterie, cu care d. Lefter Popescu a câștigat.

Însă oricine mă poate întreba:

- Bine, dacă a pierdut biletele, de unde știe d. Lefter de câștig?

- E lucru simplu. Biletele le-a fost cumpărat cu bani împrumutați, ca de cabulă[i], de la d. căpitan Pandele, fiindcă îi spusese mulți, când se tot plângea că n-are noroc la joc, să ncerce a juca cu bani de-mprumut... Și a făcut învoiala, pe onoare, față cu martori, să dea din câștig, dacă s-o întâmpla, zece la sută căpitanului.

Când a cumpărat biletele, d. Lefter a râs pesimist:

- Ți-ai găsit! eu și noroc!

Dar d. căpitan Pandele, mai optimist:

- De unde știi dumneata norocul meu?

S-a pus pe d. Lefter să-i însemneze în carnet numerele biletelor.

A trecut mult de la aceasta. Lotăriile, amânate de atâtea ori, s-au tras în sfârșit amândouă în aceeași zi. La prima (Lotăria "Societății pentru fundarea unei Universități Române în Dobrogea, la Constanța"), lotul cel mare de 50.000 lei l-a câștigat numărul 076.384; iar la a doua (Lotăria "Asociațiunii pentru fundarea și înzestrarea unui Observatoriu Astronomic la București"), lotul cel mare de 50.000 lei l-a câștigat numărul 109.520.

D. Lefter, până adineaori, habar n-avea că se trăsese ieri amândouă lotăriile. Era seară; omul ședea la masă cu consoarta sa în sălița de intrare, vorbind în tică despre cum se scumpește viața din zi în zi, când aude o birje oprindu-se-n poartă, apoi pași apăsați în curtică și pe urmă bătând cineva tare grăbit la geamlâcul d-afară. D. Lefter sare să deschidă bănuind în gând:

"Hait! iar ne chiamă deseară la serviciu extraordinar turbatul (turbatul e șeful), să ne canonească până la miezul nopții, ca să se recomande ministrului că e grozav!" - iar madam Popescu se repede în odaie, fiindcă era în négligé. D. căpitan Pandele intră ca o furtună și, vorbind din ce în ce mai tare, ca și cum d. Lefter ar fi surd:

- Bine, nene, păcatele mele! de ce n-ai venit la berărie?... se poate să fii așa de indiferent? te caut ca un nebun de atâtea ceasuri?

- Ne-a ținut până adineaori turbatul la canțilerie... De ce?

- Leftere!... nu știi nimica?

- Ce!

- Ieri s-a tras lotăriile noastre!

- Ei?

- Am câștigat!

- Nu mă-nnebuni!... Cât?

- La amândouă am câștigat loturile mari! ăle mari de tot! Și căpitanul pune pe masă listele oficiale și alături carnetul său. În adevăr, carnetul sună tocmai ca-n liste: 076.384 Universitate-Constanța, 109.520 București-Astronomie.

Cititorul a înțeles acuma ce căuta de trei zile pe brânci soții Popescu.

D. Lefter a trimis turbatului o scrisoare, cerând cu tot respectul un concediu de două-trei zile, pe motiv că nu se simte de loc bine. Așa și e; e bolnav.

După o muncă zadarnică de atâta vreme, după ce toată casa a fost răsturnată de zece ori, când așa, când aminterea, d. Lefter a căzut pe o canapea sfârâmat de oboseală; a simțit că i se taie încheieturile și așa, un fel de slăbiciune la lingurea, parcă-l lua o apă; a moțait câteva ore ș-a adormit. Femeia a șezut și ea pe un scaun că nu mai putea de picioare și de mijloc - se-nțelege de atâta alergătură și de-atâtea ridicături. Să fi ațipit d. Lefter ca vreun sfert de ceas și de odată, se scoală drept, cu fața luminată de raza adevărului...

- Știu unde sunt! acuma știu!... uf!... le-am găsit.

- Unde?

- În jacheta mea a cenușie de vară... Cu ea eram la berărie când le-am cumpărat. Țiu minte bine, le-am pus în buzunarul de la piept, înăuntru... Acolo, sunt!... sigur!... Adu-mi jacheta!

Pe cât își aducea mai limpede aminte domnul Lefter, pe atât madam Popescu se turbura, se roșea, se-ngălbenea...

- Care jachetă? întreabă ea aiurită, ca de pe altă lume.

- A cenușie.

- Leftere! zice femeia punând mâna la sânul stâng, ca și cum ar fi simțit un junghi grozav.

- Ce?

- Am... dat-o.

- Ce-ai dat?

- Jacheta!

- Care jachetă?

- A cenușie!

- Cui?

- N-ai spus tu că n-o mai porți?

- Cui? cui ai dat-o, nenorocito!

- La o chivuță.

- Pentru ce?

- Pe farfurii.

- Când?

- Alaltăieri...

- Alaltăieri!... fără s-o cauți pân buzunare!

- Am căutat-o, răspunde femeia îngrozită de vina ei; nu era nimic.

- Taci! strigă crunt d. Lefter... Pe câte farfurii ai dat-o?

- Pe zece... Destul m-am tocmnit: n-a vrut să-mi dea o duzină întreagă, răspunde ea fără să mai știe ce spune.

- Unde sunt farfuriile?... Voi să văz farfuriile! Adu farfuriile! poruncește strașnic d.

Lefter.

Consoarta sa, fără să mai zică o vorba, se supune; i le aduce și le pune pe masă. Frumoase farfurii! cu chenar dublu, unul conabiu lat pe muche, și altul pembè îngust pe buză.

Domnul Lefter ia una ș-o sună - porțalan.

- Bravo! bun gust ai! zice rânjind sardonice.

Și, pac! trântește una jos... țândări! și pe urmă, paf! alta asemenea.

- Leftere!

- Așa sunt eu, galant, cocoană! când am chef, sparg; sparg cocoană, când am chef, farfurii de câte zece mii de franci una! sparg, mă-nțelegi, sparg al dracului!

Și iar pac! paf! până la a din urmă, pe când cocoana se scutura la fiecare, parcă ar arde-o cu un bici de foc. După ce le isprăvește pe toate d. Popescu își scoate batista, își șterge sudoarea frunții și se așează grav pe scaun, apoi, cu tonul sever, dar calm, al judecătorului ne-nduplecat către criminalul care-i stă de față-n picioare:

- La care chivuță? o știi?

- La Țâca, aia tânără frumoasă, care vine totdeauna pe aici, răspunde vinovata, plângând cu inima frântă de târzie căință.

- Știi unde se află această chivuță?

- Zice că stă tocmai la margine, în mahalaua Farfurigiilor.

- Destul, nenorocito!

Peste un ceas, pe-nserate, o birje trece în goana mare prin strada Emancipării din Farfurigii: pe capră, alături cu birjarul, un sergent; în fund, d. Lefter și d. căpitan Pandele; iar, dinainte, încă un sergent și d. comisar al secției respective, Turtureanu, deja cointerestat cu cincii la sută asupra câștigului - se-nțelege, câștig, dacă se vor găsi cele două bilete. Comisarul știe unde stă chivuța Țâca.

Birja, trecând din greu prin noroi, se oprește în sfârșit în apropierea unei cocioabe de pământ, care șade singuratică pe un peș, pe un maidan. Comisarul postează pe sergenți, pitulați, în dosul cocioabei, după regula strategică consacrată la călcări de vizuini; le face semnul clasic al lui Harpocrates, ș-apoi trece, urmat de d. căpitan și de d. Popescu, să bată la ușe... O fetiță zdrențuită vine să deschiză. În săliță luminată de pâlpâiala a câțiva tăciuni de pe vatră, miroase strașnic a carne cu prune: o țigancă bătrână pregătește de cină. Toți trei vizitatorii se dau înapoi pe prispă punându-și mâna la nas.

- Unde-i mă-ta, fã? întreabă d. comisar.

- Trebuie să vie acuma, zice copila uitându-se sperios la cei trei domni.

- Aprinde-un muc de lumânare și hai de ne du în odaie, s-o așteptăm. Fata stă la-ndoială.

- Haide! se răstește d. Turtureanu... și toți trei intră, împingând pe fată-nainte.

- Da ce e? întreabă bătrâna, ridicându-se de la vatră, unde sta stârcită.

- Avem treabă cu fie-ta, cu Țâca...

- Lipsește ceva dintr-o casă... știe ea ce lipsește, adaogă d. Lefter.

- Vai de mine! boiarule, zice bătrâna... N-are Țâca obiceiul... La toate casele boierești o cunoaște pe Țâca... la toate cocoanele mari o știe pe Țâca...

- Haide! nu mai lungi vorba, comandă d. Căpitan Pandele, ș-aprinde! cât vrei să mă ții în picioare?

- Iac-aprinz... Da nu se poate, Țâca, boiarule! să ferească Dumnezeu! eu, pântru Țâca, poci să-mi pui mâna-n foc pântru Țâca... Poate, altă chivuță...

Și zicând aceasta, baba a aprins o lumânare de seu ș-a trecut în odaie, urmată de boieri. Odaia are două paturi, o masă, o laviță, un scaun și o sobiță de tuci. Pe amândouă paturile, stau grămezi de haine, încălțăminte, pălării, șaluri purtate, pe sub paturi și pe laviță fel-de-fel de mărfuri de farfurărie și sticlărie...

La vederea mormanelor de vechituri, d. Lefter tresare; se repede și-ncepe să scotocească luând și examinând pe rând bucățică cu bucățică, fir cu fir. Câte reflexiuni ironice, picante, sentimentale, se pot face asupra unei așa grămezi pestrițe de vechituri, cu privire la zădărnicia lumii trecătoare prin care au trecut și ele o clipă, nouă, neveștejite! Dar d. Lefter n-are vreme să filosofeze... el caută... caută mereu... Fatalitate! jacheta cenușie nu

se află. Când gânduri peste gânduri îi clocotesc în cap, iacăta și Țăca, d-abia ducându-și coșul plin de vechituri nouă, foarte obosită de alergătura zilii-ntregi și flămândă: de departe i s-au umflat nările ca răspuns la chemarea generosului miros de pe vatră.

Cum intră, o înconjură toți trei musafirii; d. Lefter o ia de pept:

- Unde mi-e jacheta?

- Care jacheta?

- Jacheta a cenușie...

- Care jacheta cenușie?

- Jacheta cu biletele...

- Care belete, boiarule?

- Te faci ca nu știi, gașperită!

- Să mă trăsnească Dumnezeu! să hie al dracului!

- Mai bine, spune drept, zice d. Turtureanu.

- Dacă spui ai bacșiș bun, adaogă d. căpitan Pandele.

- Ce să spuie boiarule! zice bătrâna apilpisită: ce să spuie? vai de păcatele noastre, dacă nu știe... auzi colo! ce să spuie?

- Taci tu! zbiară d. Turtureanu și-i dă brânci babei cât colo în săliță.

Baba își face cruci, iar copila tremură ca varga lângă vatră, unde prunele sfârâie tare-n cratiță.

- Să n-aibă parte!... dă să zică Țăca.

- N-ai fost tu, o-ntrepuie d. Lefter, în strada Pacienții numărul 13, la madam Popescu, madam Lefter Popescu, o damă - naltă, subțirică, frumoasă, oacheșă, casele ale verzi cu geamlâc, care are o aluniță cu păr d-asupra sprâncenii din stânga și se poartă legată la cap cu roșu?

- Ba, am fost.

- Atunci, de ce minți?

- Ba, nu mint, boiarule; am fost. Ei?

- Nu ți-a dat pe zece farfurii, că n-ai vrut să dai o duzină-ntreagă, cu chenar conabiu lat pe muche și altul pembè îngust pe buză, o jachetă cenușie?

- Ba, mi-a dat.

- Atunci, de ce minți?

- Nu minte, boiarule! zice bătrâna din săliță.

- Taci tu!... Unde e jacheta?

- E pă mine... o port pă dedesubt.

- Ca să nu te prinzi!

- Ba, să hie al dracului care n-o poartă de frig... Sunt borțoasă, boiarule... alerg toată zăulica pân zloată - bogdaproste, îmi țâne cald la pânțece și la șale.

- Dezbracă-te, poruncește d. Lefter.

- Iaca...

Si Țăca începe a-și lepăda țoalele de pe ea. Tocmai dedesubt de tot, peste cămașe, se vede jacheta cenușie. D. Lefter repede o caută-n buzunarul de la piept; chivuța se strâmbă, că se gădilă la sân. În buzunar, nimic; dar în fund are o descusătură... desigur o fi căzut în căptușeală. Țăca scoate și o dă d-lui Lefter, care o descoase cu briceagul din toate tighelurile... În căptușală, nimic și iar nimic.

- Ce mi-ai făcut biletele? răcnește îngrozitor cu pumnii-n-cleștați d. Lefter, pe când ceilalți doi o strâng de aproape într-un colț.

- Care belete? zbiară și chivuța ca o nebună ș-apoi, schimbând tonul, strigă tare către baba din săliță în țigănește: "Săi, că se sfârojesc prunele de tot!"

- Ce ai spus pe țigănește? urlă d. Lefter.

- Hauleu! începu să se bocească baba și copila, ce năpaste a fost să cază pe noi!

- Să-mi scoți biletele! scrâșnește d. Lefter; să-mi scoți biletele, hoțo! că te omor, mă-nțelegi? te omor!

Și-i trage Țâchii o palmă, s-o năucească. Atunci, toate trei femeile se pornesc pe răgete, să crezi că s-a aprins o cușcă cu pantere. D. Turtureanu dă într-o parte pe d. Lefter și cu gravitate:

- Las-o mă rog... Las' că spun dumnealor la secție. Apoi iese-n ușa, dă un țignal; sergenții răsar ca din pământ, și haide! le-au pornit pe nemâncate...

Toată arta d-lui Turtureanu a rămas infructuoasă... Femeile nu știau nimic despre bilete... Cu tot zelul său, nu putuse depăși limitele prudenței; de aceea, el spunea seara la berărie d-lui Lefter și căpitanului:

- Cu baba și cu fata, de! merge să le mursici[ii] mai zdravăn; dar cu Țâca, nu prea, fiindcă, e pardon, în poziție; dacă se întâmplă la secret vreun avort... Nu știi dumneata? Astăzi nu mai poți conta pe inferiori... și nici pe superiori! S-aude... Gazetele atât așteaptă ca să ne persecute... Dar îți spun eu că nu e! Biletele n-au fost în jachetă; pot face prinsoare pe ce poțtești... Să vezi când ți-o mai trece nițel asta... cum să zic? amorul propriu, - așa e tot omul la început când îi vine o surpriză de așa un câștig - să vezi, ai să dai peste ele acasă.

D. Lefter suține că Țâca i-a furat biletele – chivuțele și jidani nu sunt proști: când cumpără haine vechi, le purică pân toate-ndoiturile.

- Ia, dă-mi-le, mă-nțelegi, la discreție, să stau eu cu dumnealor în tete-à-tete la secret... Să vezi cum scot biletele...

Si zicând aceasta, se uită cruciș, fioros și scrâșnește din dinți. D. Turtureanu răspunde făcând teorii asupra instrucțiunii criminale pe temeiul îndelungatei d-sale experiențe în serviciul siguranței publice. Așa, femeile rabdă mai mult, sunt mai piloase[iii] decât bărbații. Dintre bărbați, bulgarii întrec pe toți la răbdare; mai puțin ca toți rabdă țiganii și țigancele mai puțin de cât toate: cum le strângi puțin în corset, "stai că spui, mânca-te-aș!"

De aceea le slăbise pe chivuțe, lăsându-le însă tot la secret nemâncate, să se mai gândească - poate!... dar nu-i vine să crează.

Pe când vorbește d. Turtureanu, d. căpitan Pandele citește gazeta de seară, iar d. Lefter ascultă dus pe gânduri. La un moment, d. Popescu se face palid: un domn a intrat în berărie și trece pe lângă masa lor către fund. Este șeful său de la minister, un tip foarte posomorât și din cale afară aspru. D. Lefter se scoală și salută; șeful d-abia moțăie din cap și se așează la o masă puțin mai departe.

- Uite, zice d. Căpitan și arată și celorlalți gazeta care scrie:

"Precum se știe, cele două mari loterii s-au tras zilele trecute. Numerile care au câștigat loturile cele mari, de câte 50.000 lei sunt: la Constanța-Universitate, 076.384 - la București-Astronomie, 109.520.

Un lucru curios însă; până acuma, fericirii posesori ai numerilor câștigătoare nu s-au prezentat să-și reclame dreptul. Pentru numeroșii noștri cititori și gentilele noastre cititoare, în rândurile cărora am dori din suflet să se afle câștigătorii, amintim că, după

șase luni de la trageri, nu se mai poate sub nici un cuvânt reclama vreun câștig. Sumele nereclamate până la termenul fatal trec de drept la fondurile societăților respective." Cu tot respectul ce i-l insufla d-lui Lefter șeful sau, care-l ochia pe sub sprincene din când în când cu privirea plină de "muștrare - adică: "Dumneata ne tragi pe sfoară; scrii că ești bolnav, ca să-mi lipsești de la datorie, și pe urmă-mi bați berăriile... Bravo!" - cu tot respectul acela foarte legitim, d. Popescu nu se putu stăpâni la propoziția finală din notița gazetei, și izbucni într-un hohot de râs, un râs vânat:

- Hahaha! să știi nene Turturene, că le găsim tocma a doua zi după termen... îmi cunosc eu norocul!... Hahaha!

Râsul și vorbele acestea au făcut pe d. căpitan Pandelescu să sară din loc. El, care până aci păstrase o atitudine calmă, mai presus de orice laudă, a trebuit în sfârșit și el să izbucnească... Imputări amare de neglijență, de indiferență, de imprudență! Când are cineva hârtii de valoare așa de mare, nu le lasă să se târâie astfel de colo până colo... Trebuie să fie cineva prea sec! Așa trebuie să pați când faci afaceri de o sută de mii de franci cu un zevzec! ș.c.l... Și asupra acestora d. căpitan pleacă, spumând și înjurând ca un grad inferior. D. Lefter parcă n-a auzit nimic; bate toba încetinel cu deștele pe marmura mesii.

Peste câteva momente, domnul șef, care a plătit paharul său de bere, se scoală și, trecând spre ușă pe lângă masă, zice:

- Domnule Popescu, dacă dumneata nu mai vrei să vii la serviciu, atunci, te rog, cel puțin trimite mâine cheia sertarului, unde ai acte publice în întârziere.

- Am fost bolnav, domnule șef.

- Mofturi!...

- Parol, domnule șef; mâine viu negreșit.

- Te rog! zise scurt și apăsător șeful și plecă fără să salute. D. Turtureanu se uită la ceas...

Târziu! Trebuie să meargă la serviciul de noapte: peste un ceas trece inspectorul pe la secție. Pleacă; d. Lefter pleacă după el. Să aruncă într-o birjă; d. Lefter se aruncă după el.

- Merg și eu la secție, nene Turturene, s-o mai văz pe hoiașă! D. Turtureanu se-nvoiește numai după ce amicului își dă cuvântul solemn de onoare că n-are să mai fie violent, n-are să mai facă nimic femeilor arestate. Pe drum, d. Popescu promite amicului său să-i ridice partea din câștig de la cinci la zece la sută, dacă se găsesc biletele.

- Pe viitorul și pe onoarea mea! nene Turturene!

Au sosit... Nenorocire!... Inspectorul trecuse pe la secție adineauri; cercetase la secret, notase ceva foarte supărat, în portofel, și liberase pe cele trei femei, îmbunându-le cu vorbe blânde.

- De mare belea mi se pare că m-ai dat, nene Popescule, cu ipohondriile dumitale! a zis d. comisar.

D. Lefter atunci a-nceput să se vaite.

- Prin urmare, care va să zică, dacă nici dv., poliția, nu ne protejați contra bandiților, atunci, mă rog, ce mai rămâne? Am înțeles, care va să zică, cum merge chestia! Nu vă săturați nici cu zece la sută? Cât vreți, cât poftiți, domnule? șaptezeci? nouăzeci? sută la sută?

Și apoi o cascadă, un torent de invective la adresa autorității, care e compusă din pungași, din zbiri complici cu briganzii! exemplu: d. inspector, care s-a învoit cu țigancele...

- Frumos! sublim! adaogă, după o pauză de resuf, d. Popescu, cu un ton de acra ironie. Ș-apoi, schimbând tonul, cu glasul tunător:

- Rușine pentru acest început de secol! de trei ori rușine!

Prudența și amicitia au oprit pe d. Turtureanu să nu-i drezeze cuvenitul proces-verbal pentru insultă adusă autorității în exercițiul funcțiunei, și poate că tot i l-ar fi dresat dacă, asupra ultimelor cuvinte d. Lefter n-ar fi ieșit în fuga mare ca un nebun, strigând că se duce să reclame la parchet.

Era cam pe la rândul al treilea al salipgiilor; mijea bine de ziuă, când d. Lefter, după ce rătăcise atâta vreme prin mahalale, ajunsese în sfârșit în maidanul din strada Emancipării, în fața cocioabei, de unde ridicaseră aseară pe cele trei chivuțe...

Poate... poate că rugăciunea să biruie ce n-a putut birui violența... și d. Popescu bate cu sfială la ușa sărmanei locuințe... Nici un răspuns... Mai bate odată, tot așa de discret... Același rezultat... Sa bată mai cu inimă!... Dar mai multă inimă n-are... Se apropie în vârful galoșilor de ferestruică și asculta ce să fie înăuntru... În tăcerea dimineții umede și neguroase, se aud bine horcăieli... Femeile, zdrobite de împrejurările prin care trecuseră, dormeau duse.

D. Lefter șezu pe marginea de lemn a prispiei și aprinse o țigaretă... Șezu cât șezu așa, meditănd un discurs bine simțit pentru a convinge pe chivuțe că niște femei muncitoare pot câștiga o avere într-un chip onorabil, fără să caute a ruina pe un om, de la casa căruia au câștigat totdeauna o bucată de pâine... Ar fi păcat! și mai la urmă, el a dat de știre: biletele sunt anulate; dar zece, cinsprezece la sută, da! o avere necalculabilă, care le pică din cer: bogate, independente și... oneste, ș.c.l...

Deodată, se aude zgomot ușor în casă... în sfârșit, s-au deșteptat... Musafirul se scoală-n picioare, tușește și pune mâna pe bordul pălăriei. În același moment ușa se deschide și se arată-n prag chipul neșesălat al fetii:

- Haoleu, mamă! săriți! c-a venit hăla iar! Femeile sar degrab:

- Iar ai venit, nebunule? țipă Țăca.

- Ai venit iar la belete, ai? urlă bătrâna. Și, până să n-apuce d. Popescu să salute măcar, se pomenește flească! drept în ochi, o strachină cu prune sleite!

- Na belete!

- Să pui să ne omoare, nevinovate, la poliție, ai? oțule!

Și după ce i-au luat văzul, trege-i pumni, palme, și pe urmă care cu ce apucă, baba cu o cratiță, fata cu o scurtătură de lemn și femeia cu un târn, și dă-l tava pân noroi:

- Na belete! na belete!! na belete!!!

Când au ostenit bine chivuțele, a plecat și d. Lefter destul de ostenit și dumnealui dar repede, și cu capul gol, de degrab ce-i era, - și chivuțele după el:

- Ho! Ho! nu mai vrei belete? să mai vii la belete! ho! oarrba!!

Pe la șapte și jumătate d. Popescu era acasă. Consoarta sa nu dormise toată noaptea de grijă. Cocoana, văzând halul omului, s-a pornit pe plâns... De cu seară, venise un prieten de la minister și lăsase o scrisoare...

O citește:

"Dragă Leftere,

Astăzi, când am plecat de la cantierie, d. Georgescu, șeful, mi-a zis să te anunț că, dacă mâine nu vii la serviciu, poți să nu mai vii deloc, căci face raport de destituire și pune să spargă broasca sertarului tău, unde ai încuiat dosarul cu afacerea Goldstein. Au venit astăzi trei deputați și au făcut gură că se trăgănează lucrurile. De mâine, începem pe cât o ține Camera, caștileria la 8 dim. Te rog, în interesul tău, vină negreșit. Șeful e turbat rău.

Al tău fidel amic,

MITICUȚĂ"

La opt și cinci, d. Lefter, spălat și premenit, suie treptele ministerului. Întreabă pe aproad:

- Șeful a venit?

- Acușica, răspunde aproadul. A ordonat să mergeți imediat la dumnealui.

D. Popescu grăbește și intră foarte umilit. Șeful, care se plimbă de colo până colo, cu mâinile în buzunar, cum îl vede, se oprește:

- Ai venit, domnule?

- Da, domnule Georgescu...

- Aici nu sunt domnul Georgescu, domnule! aici sunt domnul șef... Să-mi aduci la moment dosarul afacerii Goldstein... Și altădată, să știi că te dau afară! Statul nu plătește impiegații, ca să faci beții noaptea și ziua să zacă - uite ce prăpădit ești! - în loc să vie la datorie... M-ai auzit? Mergi de-mi adu dosarul!

Impiegatul iese împleticindu-se. Se duce la masa lui de lucru, descrie sertarul și apucă nervos un vraf de hârtii. Când dă să pună vraful pe masă, scapă pântru dește jos o hârtiuța mică îndoită. S-apleacă - o ridică — o privește lung — dă un țipăt...

Toți zeii! toți au murit! toți mor! numai Norocul trăiește și va trăi alături cu Vremea, nemuritoare ca și el!... Sunt aci!... aci biletele!... aci era soarele strălucitor căutat atâta timp orbește pe-ntuneric!

D. Lefter e liniștit - acea liniște a mării, care, înțelenită în fine, vrea să se odihnească după zbuciumul unui năprasnic uragan: fața ei este senină, fără creț, pe când în fundu-i zac atâtea sfărâmatuiri de corăbii înghițite pe de-apururi, înainte de a fi putut ajunge la liman!

El ascunde-n sân, între flanelă și piele, într-un plic de pânză, cele două bucățele de hârtie tipărite conabiu, ca muchea unor farfurii pierdute pe veci. Surâzând de această reminiscență vizuală, se încheie la jiletcă fără pripă, se așează bine în jețul său de mușama și așterne cu mâna sigură pe o coală de hârtie ministerială, următoarea compoziție, care, sub forma-i laconică, ascunde atâta ironie:

Domnule Ministru,

"Sănătatea mea prea delicată nu-mi permite să mai suport asprimile de tot felul ale serviciului.

Vă rog dar respectuos să binevoiți a-mi primi demisia din postul ce ocup la acest onor minister.

Binevoiți etc."

"ELEUTHERIU POPESCU".

Ia apoi dosarul și demisia și intră hotărât la șeful, care lucrează cu nasul vârât în hârtii:

- Domnule șef, iată dosarul Goldstein.

- Bine, răspunde superiorul fără să ridice capul. Lasă-l aici.

- Și mai iată, "domnule Georgescu", vă rog foarte mult, și demisia mea.

- Bine... Las-o aici.

- Vă salut.

- Bine... Du-te.

După zece minute, omul care a scuturat în fine jugul nesuferitei robii, intră la bancherul unde au fost depuse biletele en gros.

- Mă rog, unde se încasează câștigurile de la lotăriile care s-au tras alaltăieri?

- Fondul e depus la casa de depuneri, dar poate cineva să le-ncaseze și prin noi. Aveți

vreun bilet câștigător?

- Am două câștigătoare, răspunse fără afectare d. Popescu, și arată de departe biletele, ținându-le grațios între două degete.

- Sunt câștiguri mari?

- Măricele... Am amândouă câștigurile mari! Bancherul deschide niște ochi plini de admirație și zice, dând să ia biletele:

- Dați-mi voie, mă rog.

Dar d. Lefter retrage încetinel mâna, desdoiește biletele și întreabă:

- N-aveți listele oficiale?

- Ba da. Iată-le.

- Mă rog, zice d. Lefter cu vorba respicată, Avem odată:

zero-șapte-zeci-și-șase-de-mii-trei-sute-opt-zeci-și-patru Universitate-Constanța.

- Nu, răspunde bancherul: una-sută-și-nouă-mii-cinci-sute-două-zeci.

- Dă-mi voie, nu mă-ncurca: una sută-și-nouă-mii-cinci-sute-două-zeci - București-Astronomie.

- Ba, pardon, zice bancherul... București-Astronomie zero-șapte-zeci-și-șase-de-mii-trei-sute-opt-zeci-și-patru.

D. Lefter nu-și dă seama bine de ce, dar simte o sfârșeală, și cade, alb ca porțelanul, pe un scaun lângă cantoră[iv], întinzând machinal mâna cu biletele. Bancherul le ia, se uită bine la liste, la bilete, la posesorul lor, și zâmbind și el fără afectare zice d-lui Lefter, care ascultă stupid:

- Uite ce e, stimabile: v-ați înșelat. Și iacă de unde provine... Dumneata ai... Ciudat lucru, ce-i drept... Cum s-a întâmplat!... Al dracului!... Dumneata ai la una tocmai numărul care a câștigat la cealaltă și...

- Și ce?

- ... și vice-versa.

Cum aude cuvântul vice-versa, d. Lefter se face vânăt ca ficatul și se ridică izbucnind cu o volubilitate supremă:

- Vice-versa! Nu se poate, domnule! peste poate! Vice-versa! Asta-i șarlatanie, mă-nțelegi! Vă-nvăț eu minte pe d-voastră să umblați d-acu-ncolo cu infamii, și să vă bateți joc de oameni, fiindcă este o exploatare și nu vă mai săturați ca vampirii, pierzând toată sudoarea fiecare om onest, deoarece se-ncrede orbește-n mofturile d-voastră și cu tripotajuri ovreiești de bursă, care suntem noi proști și nu ne-nvățăm odată minte ca să venim, mă-nțelegi, și să ne revoltăm... da! să ne revoltăm! Așa să știți: proști! proști! proști!

Ș-a-nceput să se jelească, să se bată cu palmele peste ochi și cu pumnii în cap și să tropăie din picioare, făcând așa un tărăboi, încât a trebuit bancherul să ceară ajutorul forței publice ca să scape de d. Lefter...

Dacă aș fi unul din acei autori care se respectă și sunt foarte respectați, aș încheia povestirea mea astfel...

...Au trecut mulți ani la mijloc.

Într-un târziu, cine vizita mănăstirea Țigănești, putea vedea acolo o mică bătrână, oacheșă, înaltă și uscată ca o sfântă, cu o aluniță mare păroasă d-asupra sprincenei din stânga și cu privirea extatică. Ea nu scotea un cuvânt, nu voia să răspundă la nici o întrebare; nu făcea nici un rău, era dimpotrivă foarte blândă. O singură apucatură denunța oarecum că, sub fruntea ei senină, clipea o minte cu reazimul dezrădăcinat: toată ziulica,

maica Elefteria culegea, te mir pe unde le mai găsea, cioburi de strachini, pe care le ascundea cu scumpătate în scunda ei chiliuță.

Tot într-un timp, colo departe, în haosul zgomotos al Bucureștilor, trecătorii puteau vedea un moșneag micuț, intrat la apă și scofâlcit, plimbându-se liniștit, cu acea liniște a mării, care, potolită în sfârșit, vrea să se odihnească după zbuciumul unui năprasnic uragan. Bătrânelul se plimba regulat, - dimineața, de colo până colo pe dinaintea Universității - seara, cum răsăreau aștrii, de jur împrejurul Observatorului pompierilor de la bifurcarea bulevardului Pake, - șoptind mereu, cu un glas blajin, același cuvânt: "Vice-versa!... da, vice-versa!"... - cuvânt vag ca și vagul vastei mări, care sub fața-i fără creț, ascunde-n tainicele-i adâncuri stâncoase cine știe câte corăbii, zdrobite înainte de a fi ajuns la liman, de-a pururi pierdute!

Dar... fiindcă nu sunt dintre acei autori, prefer să vă spun drept: după scandalul de la bancher, nu știu ce s-a mai întâmplat cu eroul meu și cu madam Popescu.

Note

[i] Superstiție de jucător de cărți.

[ii] A învineți în bătaie.

[iii] Tari, puternice, răbdătoare (pop.)

[iv] Birou (înv. și reg.)